تحلیل روز

محمدرضا عشوری
international@khorasannews.com

تکرار تجربه‌ای آزموده در سودان

تجربه تاریخی اخوان سودان در قبال «کودتا» نسبت به دیگر اخوان‌ها موضعی متمایز است. شیخ حسن ترابی سه دهه قبل در ماجرای کودتای عمر البشیر علیه دولت صادق المهدی، سهم به سزایی ایفا کرد و خودیک پای کودتا بود، اما آن چنان که در قاموس اخوان المسلمین آمده، آن‌ها نباید با انقلاب و کودتا میانه خوبی داشته باشند. با این حال، بعد از سال‌ها حتی در ماجرای سرنگونی عمر البشیر اخوانی‌ها گرچه سردمدار نبودند اما آن قدر هم متفاوت از قبل عمل نکردند. همان ایام، عادل ابراهیم مرشد اخوان سودان اقدام نظامیان و برکناری البشیر را ستود و در بیانیه‌ای رسمی آن را «گامی با اهمیت» خواند. عمده طیف‌های اسلام‌گرا در سودان، از «نوگرایان» حسن ترابی تا اخوانی‌های سنتی و سلفی‌ها نیز این «کودتا» را تایید کردند. اسلام‌گرایان سیاسی در سودان عمدتا در دو طیف بزرگ جای می‌گیرند: ۱- جریان اسلامی نوگرا: دکتر حسن الترابی نماینده بارز این جریان است که اساسا مسیر متفاوتی را به لحاظ ریشه ای نسبت به دیگر اسلام‌گرایان در جهان عرب در پیش گرفت. جریانی که البته سال‌ها با وجود همکاری با دولت عمر البشیر اما به ویژه در سال‌های اخیر مسیر پرفراز و نشیبی را در مواجهه با دولت و ارتش گذراند. ۲- اسلام‌گرایان سنتی: اخوان سنتی و سلف گرایان در ادبیات گفتمانی خود نشان دادند که اساسا مخالف کودتا به مثابه یک شیوه مبارزاتی هستند. این موضع، به ویژه پس از تجربه تلخ حکمرانی مشترک ژنرال‌ها و اسلام‌گرایان و سپس جدایی البشیر و الترابی، شدیدتر هم شد. با این حال، موضع عملی این طیف به رغم انتقادهای جدی که به منش «ترابی» داشت چیز دیگری می گوید. ا) مبدأ عمل گرایی: اخوانی‌های جوان و جریان نوگرا که به نظر می‌رسد همچنان بر اسلوب رهبر معنوی‌شان پایبندند، می گویند که بر این باور بوده‌اند که با حذف «البشیر» دست کم اسلام‌گرایی‌شان از دست یکه‌تازی‌های وی رها می‌شود. با این حال، به نظر می‌رسد اگر بخواهیم واقع‌نگر باشیم باید ریشه این «عمل گرایی» در حمایت از کودتای ضد البشیر را بیش از هر چیز در نگرانی‌های این طیف از فضای عمومی حاکم بر سودان در یورش به اسلام سیاسی جست و جو کرد. اخوانی که تلاش می کند با برائت از البشیر بتواند تضمینی برای آینده سیاسی خود در سودان انقلابی کسب کند. ب) مبدأ درء المفاسد: در پاسخ به کسانی که می گویند «إن الغاية عند الإخوان تبرّر الوسيلة» (برای اخوان، هدف وسیله را توجیه می کند) هستند افرادی که بر قاعده شرعی «درءِ مفاسد» رفتارهای عمل گرایانه را تبیین کنند. بر پایه همین استدلال است که طیف سنتی اخوان سودان و سلف گرایان، درء مفاسد نظام البشیر را بر جلب مصالح ترجیح می دهند. به یاد داریم پنج سال قبل دکتر معتز الخطیب که زمانی مسئولیت برنامه «الشريعة والحياة» در شبکه الجزیره با حضور شیخ قرضاوی را بر عهده داشت، مقاله‌ای با عنوان «فتوا در خدمت کودتا» نوشت و منش الازهر در استناد به «درء المفاسد» برای سرنگونی نظام اخوانی مصر را تقبیح کرد. این انتقاد البته به نظر، منطقی می آمد اما چه بسا اگر قرار باشد همین استناد در تجربه اخوانی گنجانده شود به گونه‌ای دیگر می توان درباره آن بحث کرد. در هر حال این یک واقعیت است که تجربه تاریخی حرکت اسلامی سودان از دیگر کشورها متفاوت است. بخش مهمی از این قضیه اما به رفتار سیاسی متفاوت حسن ترابی باز می گردد. این مسیر را البته ارزش گذاری نمی کنم به هر حال هر محیط، شرایط و ظروف خاص خود را دارد. این که در این مسیر توجیه چه باشد، شرعی باشد یا عرفی، به هر حال، به نام اخوان سودان نوشته شده است.

کارتون روز

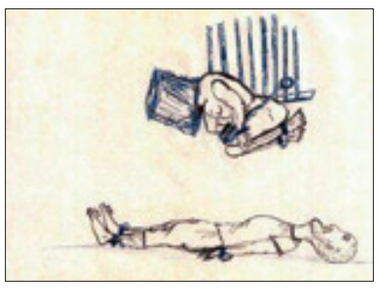

آمریکا چگونه شکنجه می‌کند؟

وکلای یک زندانی سعودی در گوانتانامو نقاشی‌های آزاردهنده‌ای از موکلشان منتشر کرده‌اند که تکنیک‌های شکنجه را که از سوی مقام‌های آمریکایی تحمل کرده اند، به تصویر می کشد. ایندیپندنت هشت مورد از این تصاویر را با مجوز یکی از مشاوران تیم دفاعی این زندانی منتشر کرده است. این نقاشی‌ها اولین بار به عنوان بخشی از یک گزارش مرکز سیاست و تحقیق دانشکده حقوق دانشگاه ستون هال در نیویورک با عنوان «آمریکا چگونه شکنجه می کند» به نمایش گذاشته شد.

پروژه بازگشت سعد

جلسه پارلمان برای رایزنی درباره نخست‌وزیر به تعویق افتاد، پیامد تاخیرهای مکرر در تشکیل کابینه لبنان چیست؟

۴۰ روز گذشته دو گزینه برای تصدی پست نخست‌وزیری لبنان معرفی شدند. ابتدا "محمد الصفدی" برای این پست پیشنهاد شد، اما پس از نارضایتی معترضان، وی از پذیرش پست نخست وزیری خودداری کرد. در یک هفته گذشته خبرهایی مبنی بر توافق گروه های لبنانی بر نخست‌وزیری "سمیر الخطیب" منتشر و مقرر شد در جلسه پارلمان در این خصوص رایزنی نهایی انجام شود، اما الخطیب روز گذشته انصراف خود را اعلام کرد و جلسه پارلمان نیز به تعویق افتاد. "الخطیب" تلویحاً علت نپذیرفتن پست نخست وزیری را تمایل "سعد الحریری" برای تشکیل کابینه جدید بیان کرد. الخطیب گفت: «با شیخ "عبداللطیف دریان"، مفتی لبنان دیدار کردم و از صحبت های وی فهمیده ام که در نتیجه دیدارها، مشورت ها و تماس ها توافق شد سعد الحریری برای تشکیل کابینه معرفی شود.» به نظر می رسد علت اصلی معرفی نشدن نخست‌وزیر جدید و خروج لبنان از دوران «دولت پیشبرد امور»، تمایل الحریری برای بازگشت به قدرت باشد. این تمایل در حالی است که در زمان استعفای الحریری، "سید حسن نصرا..." و "میشل عون" از جمله شخصیت هایی بودند که با استعفای وی مخالفت کرده و خواستار مسئولیت پذیری وی در مقابل مردم شده بودند. "محمد رعد"، رئیس فراکسیون وفاداری به مقاومت در پارلمان لبنان روز گذشته گفت: نخستین گام برای رویارویی با بحران اقتصادی، تشکیل دولت فعال و مسئولیت شناس است که روش نو برای مبارزه با فساد و محاکمه فاسدان در پیش گیرد، پرونده های فساد را به سرانجام برساند و اموال به سرقت رفته را به صاحبان آن ها بازگرداند. "الحریری" درصدد است خواسته اولیه خود را که پیش از استعفا مطرح کرده بود، اکنون محقق کند یعنی این که کابینه جدیدی با اختیارات بیشتر تشکیل دهد که وزن همفکران وی در این کابینه بیشتر باشد. این در حالی است که همفکران الحریری در جریان ۱۴ مارس در انتخابات پارلمانی سال ۲۰۱۸ متحمل شکست شدند. تاخیرهای مکرر در تشکیل کابینه نیز سه پیامد دارد: اول این که، زمینه بازگشت اعتراض ها را در لبنان فراهم می کند که این اتفاق رخ داد و بار دیگر لبنان شاهد شکل گیری تظاهرات و بستن مسیرها از سوی معترضان است. دوم این که، اولویت ها و مطالبه های مردم لبنان در اولویت نخست قرار نمی گیرد چرا که در این فرایند بار دیگر تامین منافع حزبی و فرقه ای به اولویت نخست تبدیل می شود. سوم این که، مشکلات اقتصادی دولت و مردم لبنان نیز افزایش می یابد. در همین زمینه، همزمان با تداوم خلأ قدرت در لبنان، سعد الحریری در روزهای گذشته با ارسال نامه هایی به مقامات آلمان، بریتانیا، اسپانیا، فرانسه، روسیه، عربستان، ترکیه، چین و ایتالیا، از این کشورها تقاضای کمک مالی و نقدی برای لبنان کرده بود. این در حالی است که روزنامه الجمهوریه چاپ بیروت تنها چند روز پیش مجموع بدهی های عمومی و خارجی لبنان را ۹۰ میلیارد دلار برآورد کرد.

ائتلاف سعودی؛ هر روز منزوی‌تر از دیروز

خارطوم: تعداد نظامیان سودانی در یمن از ۱۵ هزار نفر به ۵۰۰۰ نفر کاهش یافت

نیروهای نظامی سودان از جمله نیروهای نظامی پرشماری هستند که از آغاز جنگ ائتلاف سعودی علیه یمن در این ائتلاف حضور دارند، در این زمینه نخست وزیر سودان با تاکید بر این که گفت و گوی مسالمت آمیز راه پایان جنگ در یمن است از کاهش ۱۰ هزار نفری تعداد نظامیان این کشور در جنگ مذکور و بازگشت آن ها به سودان در سریع‌ترین زمان ممکن خبر داد. "عبدا... حمدوک" شمار کنونی نظامیان این کشور را در جنگ یمن پنج هزار نفر اعلام کرد و گفت: هدف دولت انتقالی سودان بازگرداندن آن ها در سریع ترین زمان ممکن است. سودان در مارس ۲۰۱۵ مشارکت خود را در جنگ علیه یمن تحت فرماندهی عربستان اعلام کرد و نیروهای این کشور در قالب ائتلاف سعودی در حملات همه جانبه علیه یمن حضور داشتند. مشارکت سودان در حالی انجام شد که اساسا ارتش و کمیته های مردمی یمن تهدیدی برای امنیت سودان یا منافع ملی آن به شمار نمی رفت و پیش از آن نیز هیچ گروهی در یمن وجود نداشت که علیه سودان اقدام کند یا به این کشور حمله ای کرده باشد. در واقع حضور نظامیان سودان در پی تصمیم "عمر البشیر" رئیس جمهوری مخلوع این کشور صورت گرفت. البشیر چند سال اخیر با چشم پوشی از خواست مردم و با هدف کسب ثروت و حفظ منافع و قدرت تلاش کرد با تغییر موضع و ارتباط با عربستان و آمریکا در زمینه اهداف و سیاست های آن ها گام بردارد. اعزام نظامیان سودان و حضور در این ائتلاف نیز در پی وعده عربستان برای پرداخت کمک های مالی به این کشور انجام شد. حالا "یحیی سریع" سخنگوی نیروهای مسلح یمن با اشاره به این که نظام سودان با جان سربازان ارتش خود تجارت می کند و آن ها را فریب می دهد، گفت: مجموع تلفات مزدوران ارتش سودان از زمان آغاز تجاوز به یمن به بیش از هشت هزار کشته و زخمی رسیده است که از میان آن ها ۴۲۵۳ تن کشته شده‌اند. با این حال مقامات شورای انتقالی سودان نیز که از حمایت عربستان و امارات برخوردار بودند بر ادامه حضور نظامیان این کشور در ائتلاف سعودی تاکید کردند. هر چند که اکنون "عبدا... حمدوک" نخست‌وزیر سودان خبر از کاهش تعداد شبه‌نظامیان سودانی حاضر در جنگ یمن داده است. وی در حالی این موضوع را مطرح کرده که از بُعد داخلی فشارها برای پایان دادن به حضور نیروهای این کشور در جنگ افزایش یافته است. از سوی دیگر شرایط جنگ یمن بیش از پیش نشان دهنده لزوم مذاکره برای حل و فصل این بحران است. چنان که حمدوک نیز بر مذاکره برای پایان دادن به این جنگ تاکید کرده است. ائتلاف سعودی در جنگ علیه یمن به ویژه پس از گسترش اختلافات بین ریاض-ابوظبی روز به روز منزوی تر می شود؛ مذاکره برای پایان دادن به بحران در یمن به عنوان راه حل اساسی بیش از پیش مد نظر قرار گرفته است. به نظر می رسد کاهش مشارکت نظامی سودان در ائتلاف سعودی نیز در همین زمینه صورت گرفته است.

دیدار «ولودیمیر» با «ولادیمیر» در الیزه

امکان موفقیت نشست گروه تماس اوکراین در پاریس چقدر است؟

خادم- «گروه نرماندی» که در نخستین ماه‌های آغاز مناقشه نظامی در منطقه دونباس و به منظور حل و فصل اوضاع در مناطق جنوب شرقی اوکراین تشکیل شد، پس از سه سال وقفه، فعالیتش را از سر گرفت. «امانوئل مکرون» رئیس جمهوری فرانسه دیروز در الیزه میزبان «ولادیمیر پوتین» رئیس جمهوری روسیه، «ولودیمیر زلنسکی» رئیس جمهوری اوکراین و «آنگلا مرکل» صدراعظم آلمان به عنوان اعضای گروه تماس اوکراین معروف به گروه نرماندی بود. سران چهار کشور عضو در کاخ الیزه دیدار کردند تا شاید راه حلی برای اختلاف های میان مسکو و کیف پیدا شود؛ بحرانی که به کشته شدن ۱۳ هزار و ۳۰۰ نفر منجر شد.

■ **آلمان و فرانسه در نقش میانجی**

امانوئل مکرون و آنگلا مرکل، به عنوان میانجی گر در مذاکرات در پاریس حضور داشتند. نشستی که تا لحظه نگارش خبر جزئیاتی از آن منتشر نشده است. با این حال، وزیر خارجه آلمان می گوید برلین با همکاری فرانسه باید تلاش کند که مذاکرات نقطه پایانی بر خون‌ریزی تقریبا روزانه در خاک اروپا باشد. در سال ۲۰۱۵ با میانجی گری اتحادیه اروپا برنامه صلحی برای خاتمه دادن به بحران شرق اوکراین تدوین شد که مهم‌ترین محورهای آن از آن زمان تا کنون همچنان مورد مناقشه است. هایکو ماس، وزیر خارجه آلمان در گفت و گو با نشریه «بیلد ام زونتاگ» گفت: اقدام شجاعانه دولت اوکراین برای آزادی زندانیان و آغاز عقب نشینی نیروهای ارتش از مناطق شرقی موجب تحرک جدیدی برای حل مناقشه شده و اکنون مسکو باید نشان دهد که دست یافتن به توافق های جدید ممکن است. جدایی طلبان مورد حمایت روسیه در شرق اوکراین بر بخش بزرگی از دو منطقه دونسک و لوهانسک موسوم به دونباس تسلط دارند و از سال ۲۰۱۴ اعلام استقلال کرده‌اند.

■ **کهنه کار در برابر تازه کار**

پوتین با وزنه کشور روسیه و قدرت بلامنازع خود در مذاکرات حاضر شده است. اقتصاد روسیه به دنبال تحریم های غرب تحت فشار است اما همچنان در صدر قدرت دیپلماتیک جهانی و صادر کنندگان بزرگ انرژی قرار دارد و فرمانده یکی از بزرگ‌ترین ارتش های جهان است. در سوی دیگر اما تازه چند ماه از ریاست جمهوری زلنسکی می گذرد. کشور او هم اکنون جزو فقیرترین کشورهای اروپاست و اقتصاد آن پنج سال از سوی درگیری ها تحت آسیب و فشار و به کمک های خارجی وابسته است. تحلیلگران، دیدار با پوتین برای زلنسکی را بسیار اضطراب آور پیش بینی کرده بودند. مارک گلیوتی، پژوهشگر موسسه "روسی" در لندن می گوید: می دانیم پوتین چه روندی را پیش خواهد گرفت اما درباره زلنسکی باید گفت تاکنون زلنسکی های زیادی را دیده‌ایم و اکنون مطمئن نیستیم که با چه نوعی از آن ها روبه‌رو خواهیم شد.

■ **ترامپ بازیگر پشت پرده**

برخی کارشناسان معتقدند که «گروه نرماندی» نقش خود به عنوان عرصه اصلی مذاکرات در باره حل و فصل مناقشه اوکراین را از دست داده است و اکنون ابتکار عمل در دست آمریکا به ریاست دونالد ترامپ قرار دارد که بیشترین نفوذ را بر دولت اوکراین دارد. روسای جمهور اوکراین و آمریکا یک بار در حاشیه نشست مجمع عمومی سازمان ملل با هم دیدار کرده اند، اما نمایش همکاری این دو به تماس تلفنی آن ها که به «اوکراین گیت» مشهور شد، توجه بسیاری را به خود جلب کرد. هنوز تصمیم آمریکا برای حل مسئله اوکراین مشخص نیست، اما، رئیس جمهوری اوکراین قصد دارد در پاییز سال ۲۰۲۰ در منطقه دونباس انتخاب محلی به همراه انتخابات سازمان های محلی در سراسر کشور برگزار کند. به عقیده وی، انجام انتخابات تنها پس از خروج تمامی نظامیان از منطقه دونباس که مقامات کیف آن ها را "شبه نظامیان غیرقانونی" اعلام کرده‌اند، امکان پذیر خواهد بود.

چهره روز

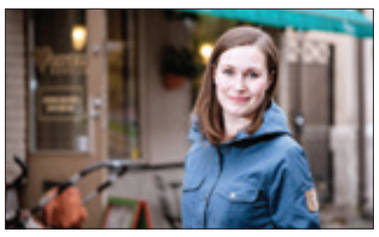

جوان‌ترین نخست‌وزیر جهان

وزیر حمل و نقل فنلاند به رهبری حزب سوسیال دموکرات برگزیده شد تا در ۳۴ سالگی جوان‌ترین نخست‌وزیر کنونی جهان و تاریخ کشور ۵/۵ میلیون نفری حوزه اسکاندیناوی لقب بگیرد. نکته جالب این که رهبری هر پنج حزب سیاسی بزرگ فنلاند را بانوان ۳۲ تا ۵۵ سال بر عهده دارند و مارین در ۳۴ سالگی رهبر بزرگ‌ترین حزب یعنی سوسیال دموکرات است. مارین در انتخابات درون حزبی برای گزینش رئیس با فاصله‌ای کم نسبت به رقیب برنده شد تا ساختمان وزارت حمل و نقل را به مقصد دفتر نخست‌وزیری ترک کند. آنتی رین، نخست‌وزیر پیشین به دلیل شیوه برخورد با اعتصاب کارمندان شرکت پست فنلاند اعتماد اعضای حزب سوسیال دموکرات را از دست داد و ناچار شد سه‌شنبه گذشته از مقام خود کناره گیری کند.

نمای روز

صد نفر از فعالان محیط زیستی فرانسه، در مقابل برج ایفل، عکس امانوئل ماکرون را به صورت وارونه نگه داشتند و از فرانسه خواستند در جریان مذاکرات اقلیمی سازمان ملل متحد در مادرید، اقدامی انجام دهد. اعتراض ها به سیاست های دولت فرانسه در حوزه محیط زیست در حالی است که چندی پیش "امانوئل ماکرون" سیاست های همتای آمریکایی اش را در این زمینه به باد انتقاد گرفت و درباره تصمیم آمریکا برای خروج رسمی از توافق آب و هوایی پاریس ابراز تأسف کرد.